

Απόψεις και Επιλογή Ψήφου: Οι Περιφερειακές Εκλογές 2010

Θεόδωρος Χατζηπαντελής, Ιωάννης Ανδρεάδης, Γεωργία Παναγιωτίδου

Τμήμα Πολιτικών Επιστημών, ΑΠΘ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εργασία έχει ως στόχο να αναδείξει τη συσχέτιση ανάμεσα στις απόψεις των ψηφοφόρων πάνω στα πολιτικά θέματα και στην τελική επιλογή ψήφου. Διερευνώνται τρία κυρίως ερωτήματα:

- 1) Ο εντοπισμός ομάδων ψηφοφόρων οι οποίοι παρουσιάζουν παρόμοιες απόψεις με τους υποψηφίους της περιφέρειάς τους και η συσχέτιση των ομάδων αυτών με συγκεκριμένα θέματα και εκλογικές προτιμήσεις.
- 2) Η πρόβλεψη της επιλογής ψήφου των αναποφάσιστων, με βάση το βαθμό ταύτισής τους με τους υποψηφίους πάνω στα πολιτικά θέματα.
- 3) Το ποσοστό στο οποίο συμμετέχει ο παράγοντας της άποψης στην τελική επιλογή ψήφου.

Για την εργασία αυτή χρησιμοποιήθηκαν τα δεδομένα που συγκεντρώθηκαν από την πανελλαδική έρευνα του ηλεκτρονικού συμβούλου ψήφου (www.helpmevote.gr) που διενεργήθηκε στις περιφερειακές εκλογές 2010.

Η ηλεκτρονική εφαρμογή εφαρμόστηκε για πρώτη φορά στην Ελλάδα και αποτελεί μια κοινή πρωτοβουλία του Εργαστηρίου Εφαρμοσμένης Πολιτικής Έρευνας του Τμήματος Πολιτικών Επιστημών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και του Κέντρου Ηλεκτρονικής Δημοκρατίας (e-Democracy Centre), που ανήκει στο Κέντρο Δημοκρατίας Άαραου (ZDA) του Πανεπιστημίου της Ζυρίχης. Η ανάπτυξη και η τεχνική υποστήριξη έγινε από την Pit Solutions και πρόκειται για μια ανεξάρτητη, ερευνητική πρωτοβουλία.

Σε αυτήν την ηλεκτρονική πλατφόρμα οι χρήστες απαντούσαν σε 30 ερωτήσεις, στις οποίες είχαν επίσης δοθεί οι θέσεις των υποψηφίων περιφερειάρχων πάνω σε πολιτικά, οικονομικά και κοινωνικά ζητήματα αφού ελέγχθηκαν από την ερευνητική ομάδα. Οι ερωτήσεις, ανα ομάδες των τριών κάλυπταν δέκα διαφορετικούς τομείς πολιτικού, κοινωνικού και οικονομικού ενδιαφέροντος, έτσι ώστε μέσω των 30 απαντήσεων να καλύπτεται το πολιτικό προφίλ του ερωτώμενου. Η εφαρμογή στη συνέχεια, έδειχνε στον ψηφοφόρο πόσο ταυτίζεται με τον κάθε υποψήφιο της περιφέρειάς του. Η ανάλυση των δεδομένων που συγκεντρώθηκαν από την ηλεκτρονική έρευνα, δίνει σημαντικά συμπεράσματα για την εκλογική συμπεριφορά των ψηφοφόρων.

Το πρώτο βήμα της ανάλυσης των δεδομένων ήταν η κατασκευή ενός συντελεστή ομοιότητας ανάμεσα στον κάθε ερωτώμενο και τους υποψηφίους της περιφέρειάς του. Ο συντελεστής αυτός προέκυψε από τον υπολογισμό της ευκλείδειας απόστασης ανάμεσα σε ερωτώμενο και υποψήφιο με βάση τις 30 τοποθετήσεις τους, στο ερωτηματολόγιο του helpmevote.gr και είναι ενδεικτικός τους βαθμού στον οποίο ταυτίζονται μεταξύ τους ψηφοφόροι και υποψήφιοι περιφερειάρχες.

Στη συνέχεια, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της Hierarchical Cluster Analysis για τις αποστάσεις αυτές ανα περιφέρεια, δημιουργούνται ομάδες ψηφοφόρων σύμφωνα με τους βαθμούς ομοιότητάς τους με τον κάθε υποψήφιο. Εφαρμόζοντας τη μέθοδο της Correspondence Analysis για τις ομάδες που προκύπτουν, ερευνούμε τους συσχετισμούς με την προτίμηση των ψηφοφόρων, όσον αφορά το κόμμα και τον υποψήφιο της περιφέρειάς τους που προτιμούν να ψηφίσουν. Με την ίδια μέθοδο αναζητούμε τους συσχετισμούς ανάμεσα στις ομάδες των ψηφοφόρων και τα θέματα που θεωρούν σημαντικότερα.

Τέλος, εφαρμόζοντας τη μέθοδο της Discriminant Analysis για τις αποστάσεις που υπολογίσαμε, επιχειρείται η πρόβλεψη κατανομής των αναποφάσιστων όσον αφορά την επιλογή υποψηφίου και

ερευνάται ο βαθμός στον οποίο οι πολιτικές και κοινωνικές απόψεις ενός ψηφοφόρου συμμετέχουν στην τελική στην επιλογή ψήφου.

I. Ομάδες ψηφοφόρων με βάση την ταύτιση απόψεων με τους υποψήφιους περιφερειάρχες

Έχοντας στη διάθεσή μας τις τοποθετήσεις των ψηφοφόρων και των υποψήφιων περιφερειάρχων, πάνω σε τριάντα ερωτήσεις που αφορούν πολιτικές θέσεις και απόψεις, μπορεί να κατασκευαστεί ένας κοινός συντελεστής, ο οποίος να είναι σε θέση να εκφράσει το βαθμό εγγύτητας των θέσεων ψηφοφόρου-υποψηφίων.

Για την κατασκευή αυτού του συντελεστή ομοιότητας, έχει υπολογιστεί η ευκλείδια απόσταση ανάμεσα στην πολιτική θέση του κάθε ψηφοφόρου από τον κάθε υποψήφιο της περιφέρειάς του. Η απόσταση αυτή υποδεικνύει το πόσο απέχει η θέση του ψηφοφόρου η οποία προκύπτει από τις 30 απαντήσεις του από την αντίστοιχη θέση των υποψηφίων.

Ο συντελεστής αυτός είναι ένας αριθμός ο οποίος ανήκει στο κλειστό διάστημα $[-1,1]$. Το αρνητικό πρόσημο υποδηλώνει ανομοιότητα ανάμεσα σε δύο θέσεις, ενώ όσο αυξάνεται ο αριθμός αυτός τόσο μεγαλύτερη συνάφεια υπάρχει ανάμεσα στις δύο θέσεις που εξετάζονται.

Ως μονάδες ανάλυσης έχουν επιλεγθεί η περιφερειακή ενότητα της Αττικής και της Κεντρικής Μακεδονίας.

Χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της Hierarchical Cluster Analysis για τις αποστάσεις ψηφοφόρων-υποψηφίων, προκύπτουν συγκεκριμένες ομαδώσεις ψηφοφόρων. Οι ομάδες αυτές περιέχουν ψηφοφόρους με παρόμοιο βαθμό εγγύτητας ως προς συγκεκριμένους υποψήφιους πάνω στα 30 θέματα.

Συγκεκριμένα, από την ανάλυση προκύπτουν έξι ομάδες για την περιφέρεια της Αττικής καθώς επίσης και για την περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (Πίνακες 1 και 2).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.

Σχηματισμός ομάδων για την περιφέρεια Αττικής

Agglomeration Schedule

Stage	Cluster Combined		Coefficients	Stage Cluster First Appears		Next Stage
	Cluster 1	Cluster 2		Cluster 1	Cluster 2	
1	1489	11887	,000	0	0	22
2	10833	11387	,000	0	0	15
3	10228	10317	,000	0	0	12479
...	...	...	...	...	...	...
12683	4	15	,479	12671	12661	12688
12684	1	3	,505	12675	12680	12686
12685	175	3024	,532	12678	12624	12687
12686	1	68	,608	12684	12682	12691
12687	175	770	0,63	12685	12660	12695
12688	4	64	,640	12683	12642	12693

12689	17	19	,676	12677	12676	12692
12690	63	7739	,695	12681	12663	12692
12691	1	254	,778	12686	12670	12694
12692	17	63	,792	12689	12690	12693
12693	4	17	1,083	12688	12692	12694
12694	1	4	2,235	12691	12693	12695
12695	1	175	3,415	12694	12687	0

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.

Σχηματισμός Ομάδων για την περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

Agglomeration Schedule

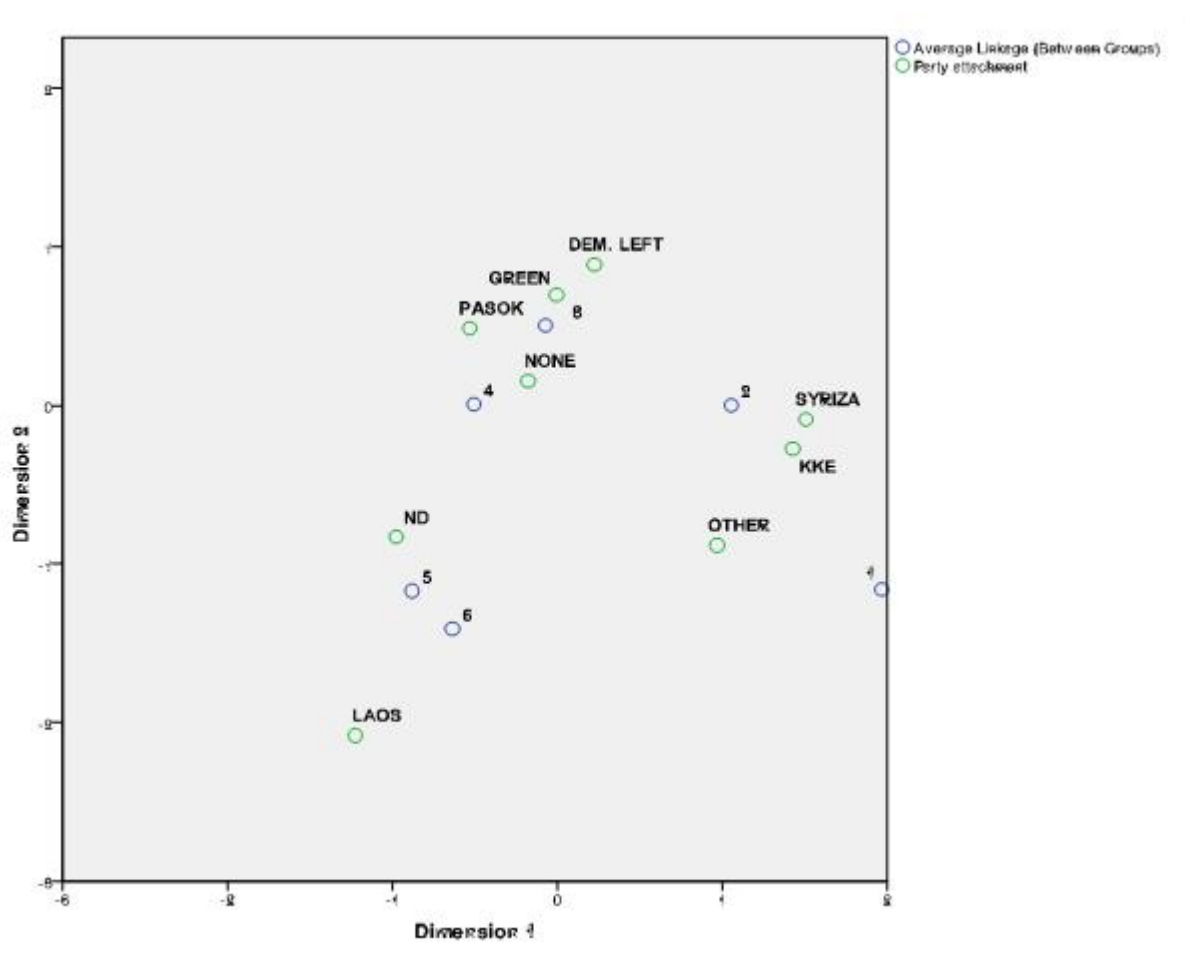
Stage	Cluster Combined		Coefficients	Stage Cluster First Appears		Next Stage
	Cluster 1	Cluster 2		Cluster 1	Cluster 2	
1	4799	4844	,000	0	0	15
2	2753	4818	,000	0	0	19
3	4790	4791	,000	0	0	16
...	...	...	...	...	...	...
4753	41	137	,558	4727	4726	4758
4754	3	2934	,574	4746	4728	4756
4755	1	6	,588	4744	4752	4757
4756	2	3	,745	4751	4754	4760
4757	1	72	,768	4755	4750	4759
4758	41	459	1,169	4753	4748	4761
4759	1	3142	1,221	4757	4747	4760
4760	1	2	1,405	4759	4756	4761
4761	1	41	2,273	4760	4758	0

Από την ομαδοποίηση κατασκευάζουμε μια νέα μεταβλητή, η οποία υποδηλώνει σε ποια ομάδα ανήκει ο κάθε ερωτώμενος.

Με χρήση της μέθοδου της Correspondence Analysis επιχειρούμε να συσχετίσουμε τις ομάδες των ψηφοφόρων με τις μεταβλητές που αφορούν την κομματική τους υποστήριξη και την προτίμησή τους για κάποιον συγκεκριμένο υποψήφιο περιφερειάρχη, σύμφωνα με τις απαντήσεις τους σε δύο ερωτήσεις της ηλεκτρονικής έρευνας, στις οποίες ο ερωτώμενος καλείται να επιλέξει σε ποιο κόμμα νιώθει ότι βρίσκεται πιο κοντά και ποιον υποψήφιο θα ψηφίσει.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.

Συσχετισμός ομάδων ψηφοφόρων και προτίμησης κόμματος για την περιφέρεια Αττικής

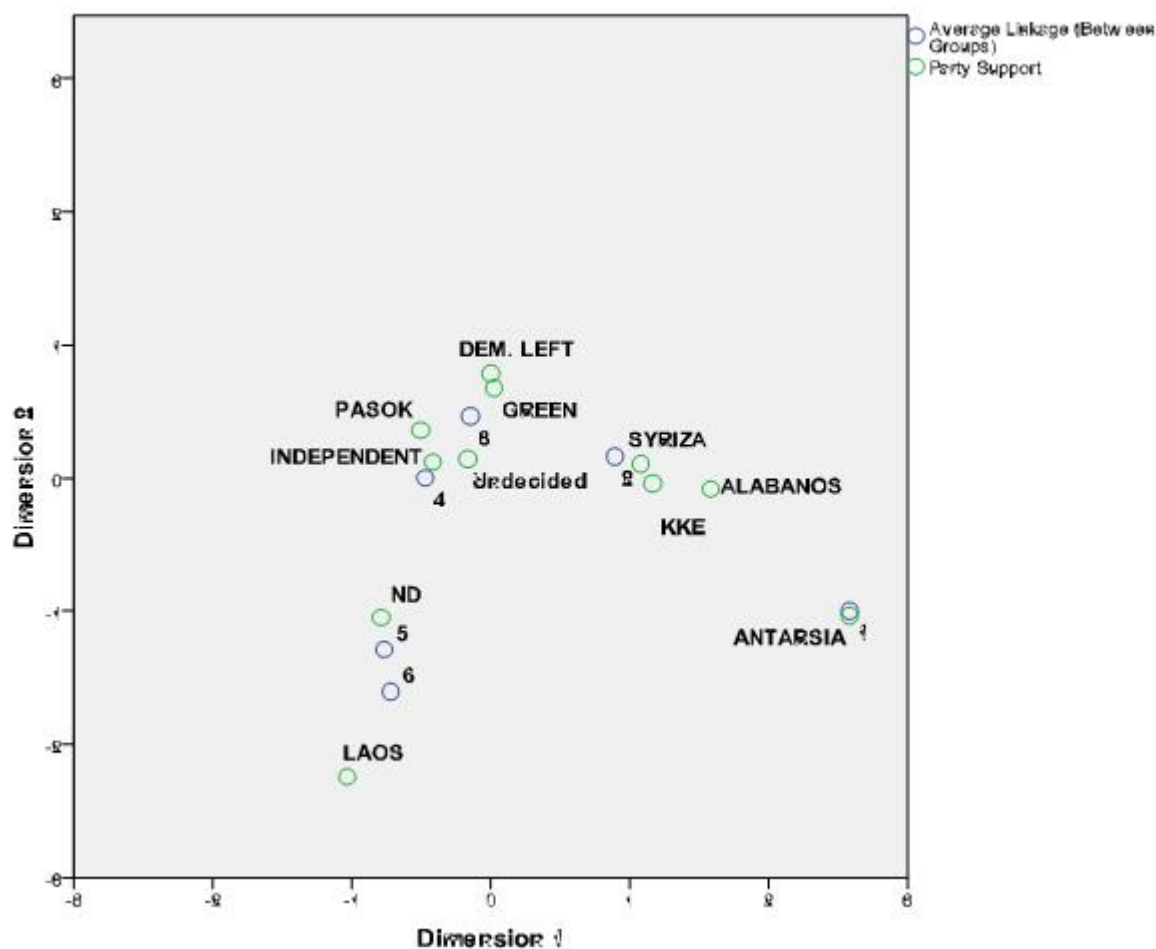
Η ανάλυση δίνει μια σαφή εικόνα για το πώς αλληλεπιδρούν οι ομάδες των ψηφοφόρων με βάση της απόψεις τους και η προτίμηση τους απέναντι σε ένα συγκεκριμένο κόμμα.

Στον πίνακα 3 διαπιστώνουμε ότι η πρώτη ομάδα διαχωρίζεται σαφώς από τις υπόλοιπες και ταυτίζεται περισσότερο με τα αριστερά κόμματα και κυρίως με την ΑΝΤΑΡΣΥΑ (other). Η δεύτερη ομάδα βρίσκεται εγγύτερα στο ΚΚΕ και στο ΣΥΡΙΖΑ. Στη δεξιά πλευρά του άξονα βρίσκουμε την έκτη ομάδα να πλησιάζει περισσότερο στο ΛΑΟΣ και την πέμπτη να αμφιταλαντεύεται ανάμεσα στο ΛΑΟΣ και τη Νέα Δημοκρατία. Οι υπόλοιπες δύο ομάδες συγκεντρώνονται στο κέντρο του άξονα με μικρές αποκλίσεις, όπου βρίσκονται επίσης τα κόμματα του ΠΑΣΟΚ των Οικολόγων Πράσινων και της Δημοκρατικής Αριστεράς. Αυτό που παρουσιάζει ενδιαφέρον είναι ότι η τέταρτη ομάδα βρίσκεται εγγύτερα στο ΠΑΣΟΚ αλλά και στην επιλογή κανενός κόμματος, δεξιότερα του κέντρου του άξονα, ενώ η τρίτη ομάδα πλησιάζει περισσότερο στο κέντρο, βρίσκεται ανάμεσα στις επιλογές του ΠΑΣΟΚ, των Οικολόγων και της μη επιλογής κόμματος, προσεγγίζοντας λίγο περισσότερο από τις υπόλοιπες ομάδες το κόμμα της Δημοκρατικής Αριστεράς.

Στον πίνακα 4 παρατηρούμε το συσχετισμό των ίδιων ομάδων με την επιλογή υποψηφίου ο οποίος συμβολίζεται με το κόμμα υποστηρίξις του. Η διάταξη των ομάδων παραμένει η ίδια, γεγονός που δείχνει ότι οι ίδιες ομάδες που εκφράζονται με έναν τρόπο ως προς την επιλογή κόμματος, παραμένουν "πιστές" ως ένα βαθμό στην επιλογή του υποψηφίου που υποστηρίζει το κόμμα της επιλογής τους. Οι αναποφάσιστοι έρχονται σε αυτόν τον πίνακα να πάρουν τη θέση αυτών που δεν προτιμούν κανένα από τα κόμματα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.

Συσχετισμός ομάδων ψηφοφόρων και επιλογής υποψηφίου για την περιφέρεια Αττικής

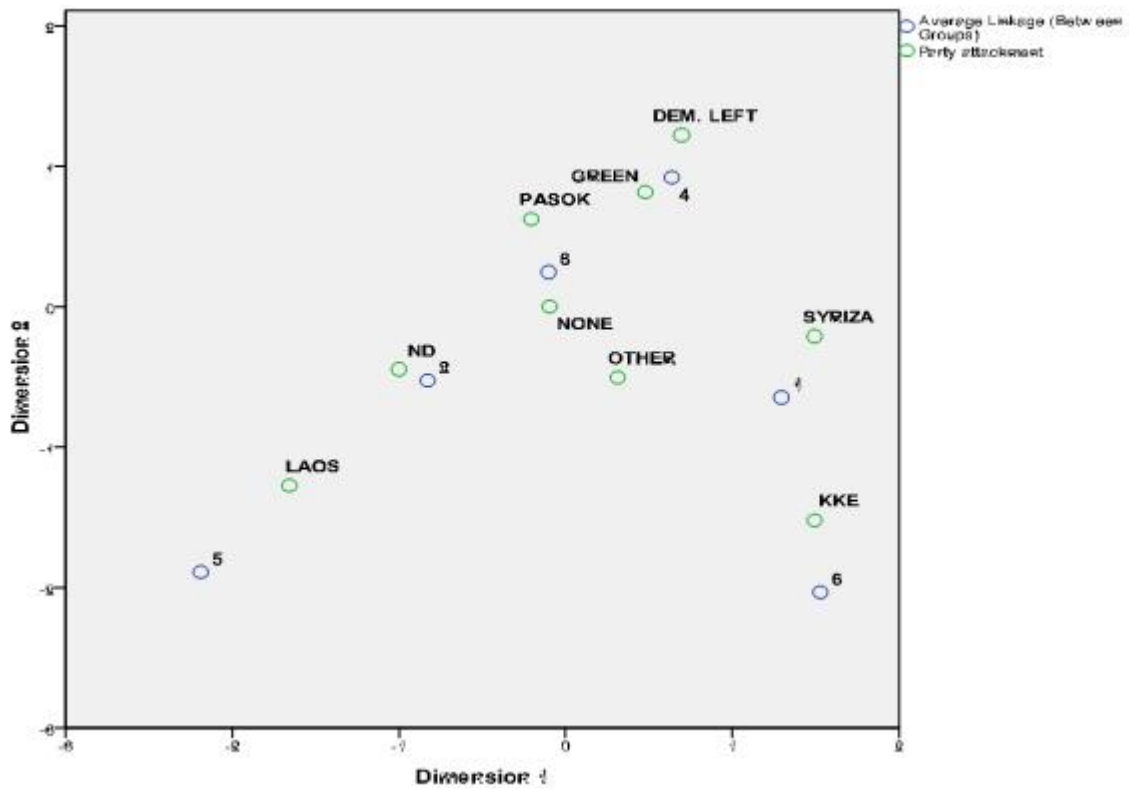
Στους πίνακες 5 και 6 διερευνούμε με τον ίδιο τρόπο τους συσχετισμούς των ομάδων με την επιλογή κόμματος και υποψηφίου για την περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας. Η κατανομή ομάδων και επιλογής παραμένει σχεδόν ίδια με τη διαφοροποίηση της έκτης ομάδας η οποία για την περιφέρεια αυτή βρίσκεται στο αριστερό άκρο του άξονα και πιο κοντά στο ΚΚΕ.

Η πρώτη ομάδα βρίσκεται πιο κοντά στο κόμμα του ΣΥΡΙΖΑ καθώς επίσης έχει συγκριτικά μικρή απόσταση και από το κόμμα της ΑΝΤΑΡΣΥΑ και του ΚΚΕ. Η δεύτερη ομάδα σχεδόν ταυτίζεται με τη Νέα Δημοκρατία, η τρίτη πλαισιώνεται από το ΠΑΣΟΚ και τη μη επιλογή κόμματος για ακόμα μια φορά, η τέταρτη πλησιάζει τους Οικολόγους και τη Δημοκρατική Αριστερά, ενώ τέλος η πέμπτη ομάδα βρίσκεται ξανά εγγύτερα στο ΛΑΟΣ, χωρίς ωστόσο να ταυτίζεται απόλυτα. Ο συσχετισμός παραμένει ίδιος όσον αφορά τις ομάδες και του υποψηφίους περιφερειάρχες με βάση την κομματική τους υποστήριξη.

Συμπερασματικά, οι ομάδες που δημιουργούνται από τις αποστάσεις ψηφοφόρων-υποψηφίων με βάση τις απόψεις τους πάνω στα πολιτικά θέματα παρουσιάζουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά εκλογικής συμπεριφοράς και καθορισμένες κομματικές προτιμήσεις, οι οποίες παραμένουν σε ένα βαθμό όσον αφορά και την περαιτέρω επιλογή υποψηφίου στις περιφερειακές εκλογές.

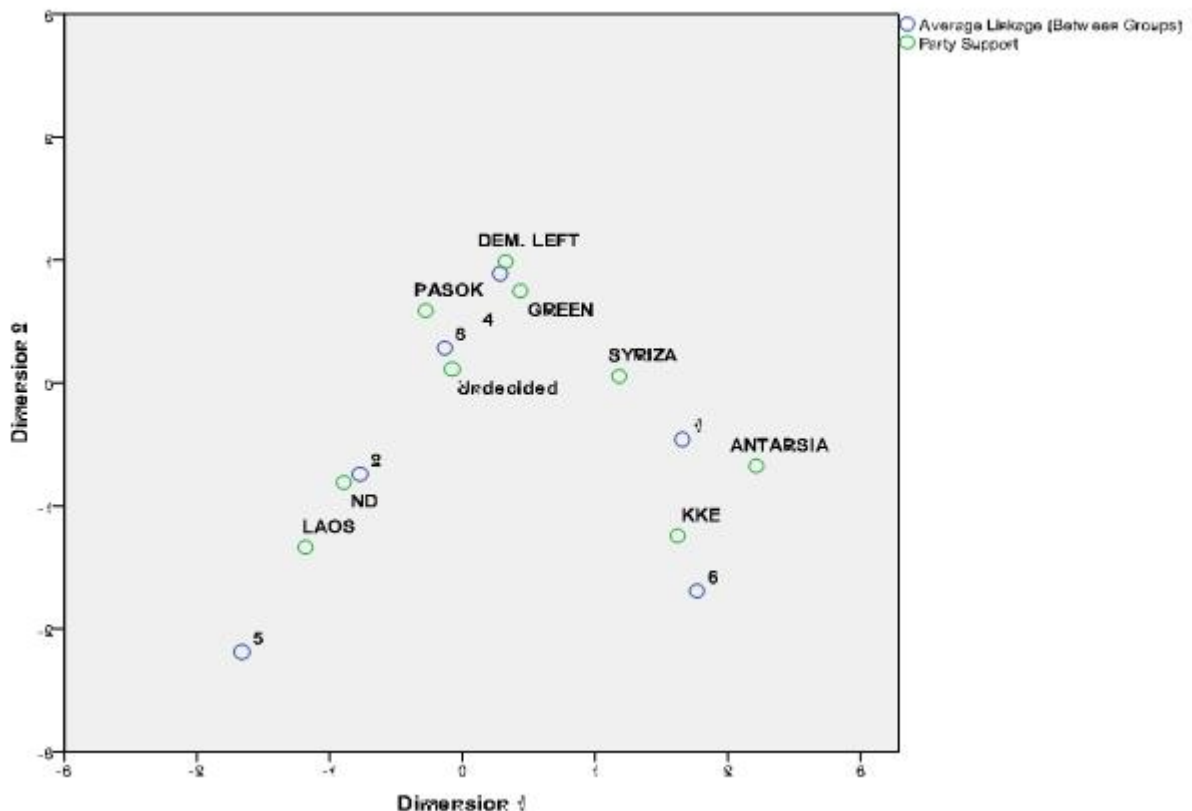
ΠΙΝΑΚΑΣ 5.

Συσχετισμός ομάδων ψηφοφόρων και προτίμησης κόμματος για την περιφέρεια Κ. Μακεδονίας

ΠΙΝΑΚΑΣ 6.

Συσχετισμός ομάδων ψηφοφόρων και επιλογής υποψήφιου για την περιφέρεια Κ. Μακεδονίας

II. Συσχετισμός ομάδων ψηφοφόρων και επιλογής σημαντικότερων θεμάτων

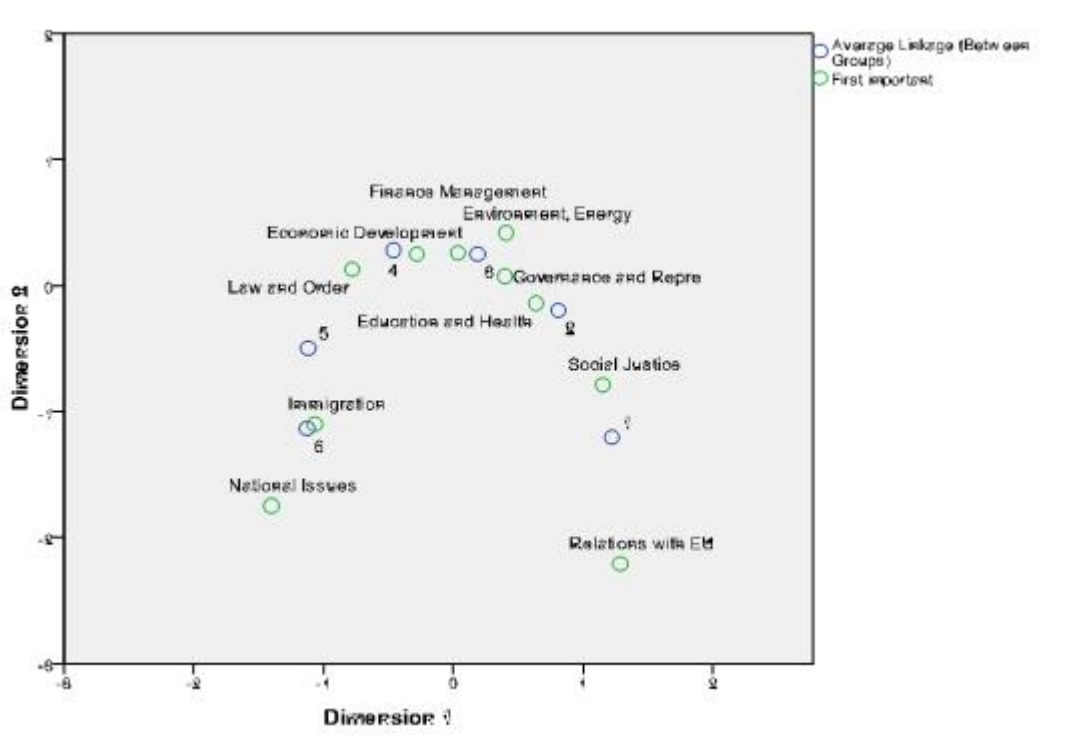
Οι ομάδες ψηφοφόρων που παρήγαγε η Cluster Analysis συσχετίζονται σε μεγάλο βαθμό με την επιλογή ψήφου, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της προηγούμενης ανάλυσης.

Στη συνέχεια εφαρμόζοντας και πάλι τη μέθοδο της Correspondence Analysis ελέγχουμε τη σχέση των ομάδων αυτών με τα θέματα που θεωρούν σημαντικότερα οι ψηφοφόροι που τις αποτελούν. Ως μεταβλητή στην ανάλυση χρησιμοποιείται η ερώτηση της ηλεκτρονικής έρευνας που καλούσε τους ψηφοφόρους να διαλέξουν με σειρά σημαντικότητας τρία πολιτικά θέματα.

Περιφέρεια Αττικής

ΠΙΝΑΚΑΣ 7.

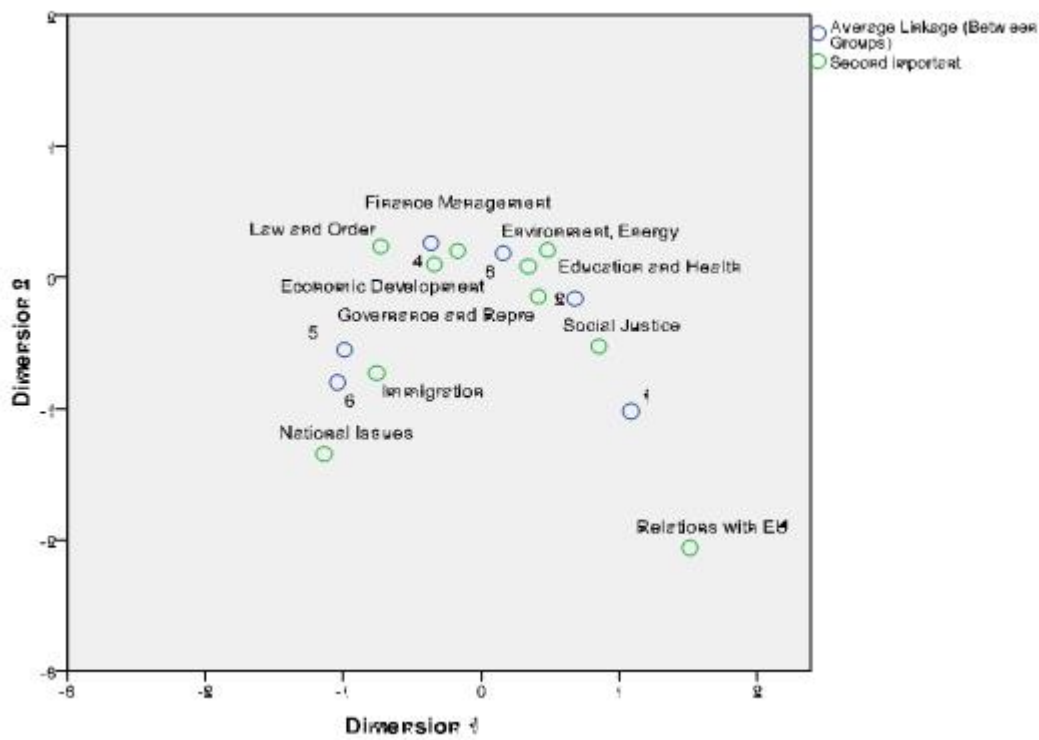
Ομάδες ψηφοφόρων-Πρώτο σημαντικότερο θέμα

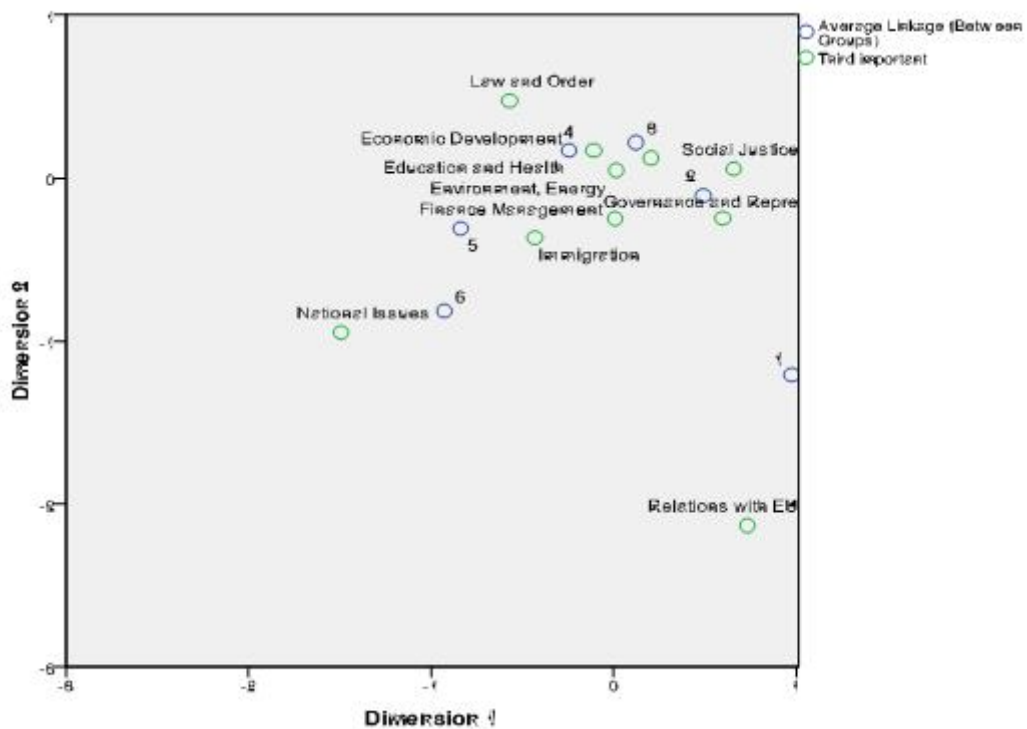
Τα αποτελέσματα της ανάλυσης υποδεικνύουν μια ισχυρή συσχέτιση για την πρώτη και την έκτη ομάδα όσον αφορά το θέμα σχέσεων με την Ε.Ε και την μετανάστευση αντίστοιχα (Πίνακες 7,8 και 9). Η σχέση αυτή ισχύει επίσης και για το θέμα της εθνικής ασφάλειας, που βρίσκεται πιο κοντά στην έκτη ομάδα και της κοινωνικής δικαιοσύνης, η οποία απέχει λιγότερο από τα αριστερά κόμματα που εκφράζουν οι ομάδες ένα και δύο.

Η πέμπτη ομάδα βρίσκεται ενδιάμεσα των ενδιαφερόντων της έκτης ομάδας και των οικονομικών θεμάτων. Οι υπόλοιπες ομάδες συγκεντρώνονται και πάλι στο κέντρο με την τέταρτη ομάδα να ισορροπεί ανάμεσα σε θέματα οικονομικής ανάπτυξης και θέματα τάξης και ασφάλειας, ενώ για την τρίτη ομάδα τα θέματα που κυριαρχούν είναι πιο κοινωνικά όπως η υγεία, η παιδεία, η οικολογία αλλά και θέματα βαθύτερης πολιτικής φύσεως όπως η αντιπροσώπευση του κυβερνητικού συστήματος.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8.
Ομάδες ψηφοφόρων-Δεύτερο σημαντικό θέμα

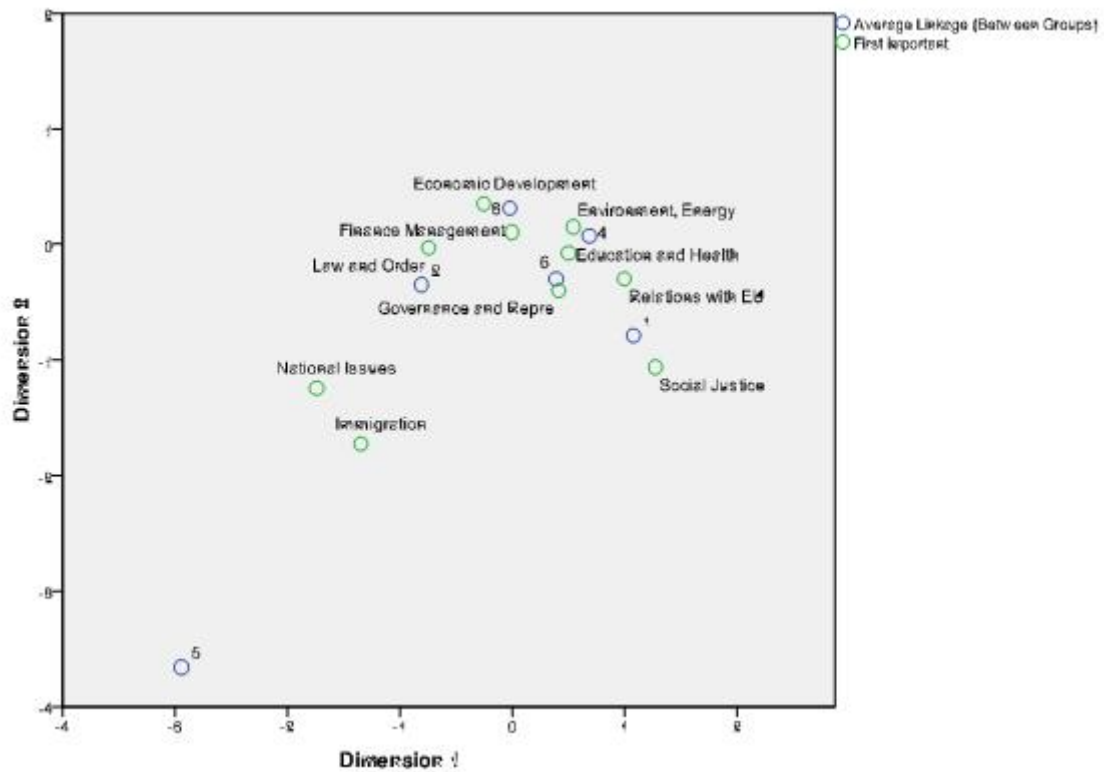

ΠΙΝΑΚΑΣ 9.
Ομάδες ψηφοφόρων-Τρίτο σημαντικό θέμα

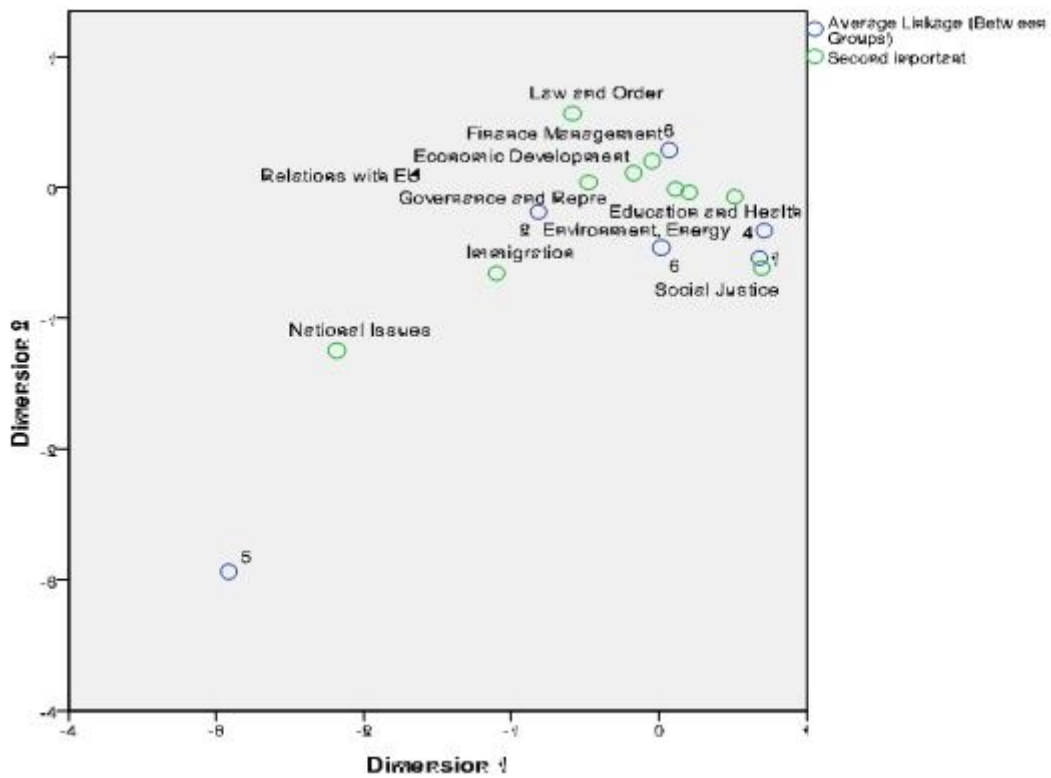

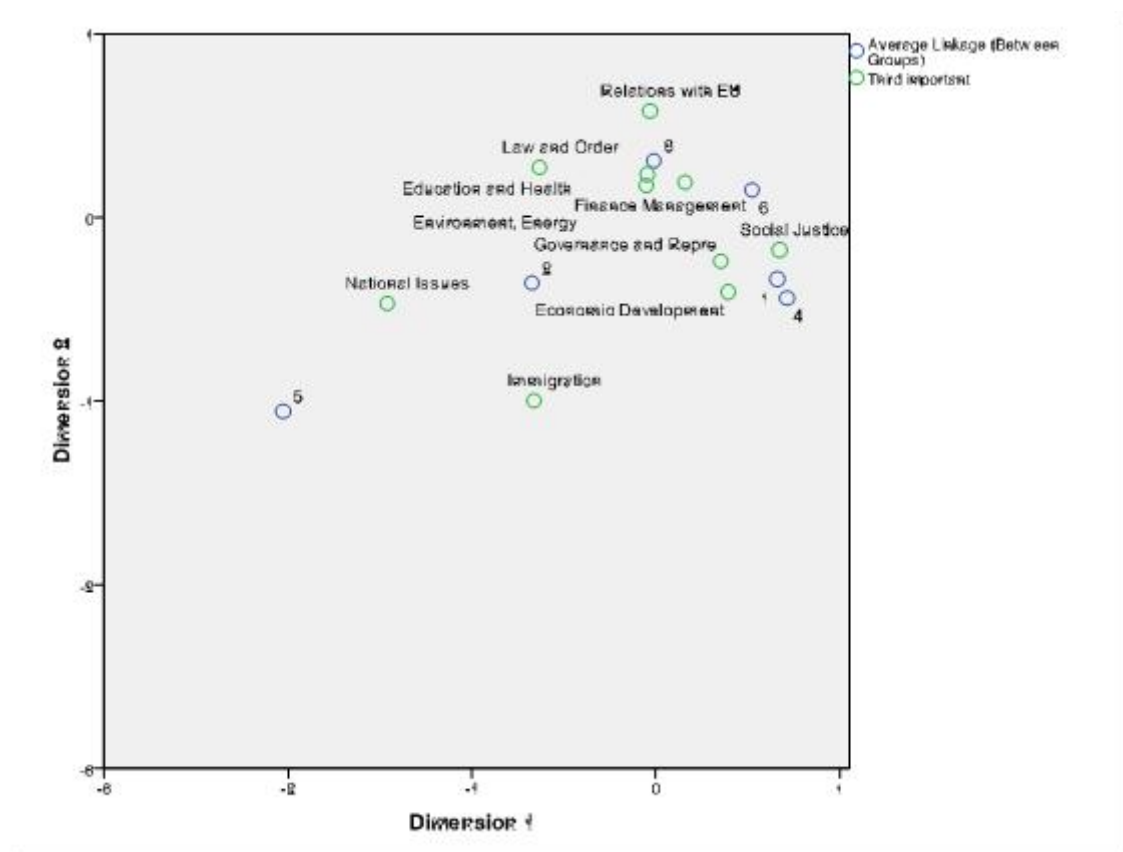
ΠΙΝΑΚΑΣ 10.
Ομάδες ψηφοφόρων-Πρώτο σημαντικό θέμα

ΠΙΝΑΚΑΣ 11.
Ομάδες ψηφοφόρων-Δεύτερο σημαντικό θέμα

ΠΙΝΑΚΑΣ12.
Ομάδες ψηφοφόρων-Τρίτο σημαντικότερο θέμα

Ελάχιστες διαφοροποιήσεις παρουσιάζονται στους συσχετισμούς θεμάτων ομάδων για την περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας (Πίνακες 10,11 και 12).

Η πέμπτη ομάδα συνεχίζει να κυριαρχείται απο τα θέματα της μετανάστευσης και της εθνικής ασφάλειας. Η δεύτερη ομάδα κατά κύριο λόγο πλησιάζει περισσότερο τα θέματα της οικονομικής ανάπτυξης και της ασφάλειας και τάξης. Η τρίτη ομάδα κυρίως ενδιαφέρεται για θέματα οικονομικής διαχείρισης και ζητήματα που αφορούν την ΕΕ, την τάξη και ασφάλεια και σαν τρίτο σημαντικότερο θέμα αρχίζει να πλησιάζει το θέμα της υγείας και της παιδείας. Η ομάδα που βρίσκεται πιο κοντά στα μικρά αριστερά κόμματα θεωρεί ως σημαντικότερα κυρίως το ζήτημα της κοινωνικής δικαιοσύνης, της κυβερνητικής αντιπροσώπευσης, την οικολογία την παιδεία και την υγεία. Τέλος, η έκτη ομάδα ενδιαφέρεται κυρίως για την κοινωνική δικαιοσύνη και τις σχέσεις με την ΕΕ.

Το δεύτερο βήμα της ανάλυσης μέσω της μεθόδου Correspondence αποδεικνύει πως οι ομάδες των ψηφοφόρων που παρουσιάζουν κοινά χαρακτηριστικά στο εσωτερικό τους δεν συσχετίζονται μόνο με την επιλογή κόμματος ή υποψηφίου, αλλά και με την επιλογή των θεμάτων. Συνεπώς πρόκειται για ομάδες ψηφοφόρων που επιλέγουν να ψηφίσουν κάποιο συγκεκριμένο κόμμα, επιλέγουν να ψηφίσουν σε ένα μεγάλο ποσοστό τον υποψήφιο του κόμματός τους αλλά και τους απασχολούν θέματα που άπτονται της πολιτικής ταυτότητας που δηλώνουν.

III. Πρόβλεψη επιλογής ψήφου των αναποφάσιστων με βάση τις πολιτικές τους απόψεις

Το δείγμα της έρευνας του helpmevote.gr εμπεριέχει ένα μεγάλο αριθμό ερωτώμενων, οι οποίοι ενώ τοποθετήθηκαν στις 30 ερωτήσεις, δεν θέλησαν να απαντήσουν σχετικά με το ποιον υποψήφιο προτιμούν ή ποιο κόμμα νιώθουν ότι βρίσκεται πιο κοντά τους. Σαν αποτέλεσμα, υπάρχει ένα μεγάλο ποσοστό αναποφάσιστων, για το οποίο δεν γνωρίζουμε τις πολιτικές τους προθέσεις αλλά, ωστόσο γνωρίζουμε τις αποστάσεις του από τον κάθε υποψήφιο της περιφέρειάς του με βάση τις πολιτικές του απόψεις.

Χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της Discriminant Analysis έχουμε τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουμε τους συντελεστές ομοιότητας, που κατασκευάσαμε στην αρχή της ανάλυσης, ως παράγοντες πρόβλεψης και να υπολογίσουμε τις ελλειπείς τιμές της μεταβλητής που αφορά την επιλογή υποψηφίου. Εφαρμόζοντας τη μέθοδο γίνεται μια πρόβλεψη της κατανομής των αναποφάσιστων ψηφοφόρων με βάση τις απαντήσεις που έχουν έδωσαν στα 30 ερωτήματα του helpmevote.gr και του βαθμού ομοιότητας που παρουσίασαν με τον κάθε υποψήφιο.

Το μοντέλο υπολογίζει την πιθανότητα που έχει ο κάθε ερωτώμενος να ανήκει στην κάθε ομάδα επιλογής υποψηφίου, χρησιμοποιώντας ως μεταβλητές για την πρόβλεψη τους συντελεστές ομοιότητας του με τον κάθε υποψήφιο. Με τον ίδιο τρόπο προχωρά σε κατανομή των αναποφάσιστων, υπολογίζεται η πιθανότητα να προτιμήσουν τον κάθε υποψήφιο και στη συνέχεια προκύπτουν τα προβλεπόμενα ποσοστά προτίμησης για τον κάθε υποψήφιο για αυτήν την ομάδα ψηφοφόρων.

Στους πίνακες 13 και 14 δίνονται τα προβλεπόμενα ποσοστά κατανομής των αναποφάσιστων ψηφοφόρων αλλά και τα ποσοστά κατανομής όσων δήλωσαν τον υποψήφιο της προτίμησής τους σύμφωνα με την πρόβλεψη του μοντέλου.

Περιφέρεια Αττικής

ΠΙΝΑΚΑΣ 13. Classification Results^a

Party Support	Predicted Group Membership									
	Σγουρός	Κικιλίας	Παφίλης	Γεωργιάδης	Μητρόπουλος	Διάκος	Ψαριανός	Χάγιος	Αλαβάνος	Δημαράς
PASOK	52,7	8,9	1,4	5,8	2,7	8,0	10,4	,1	,9	9,1
ND	12,1	37,4	4,0	27,0	1,5	3,0	3,5	,5	,5	10,4
KKE	2,1	4,6	27,6	7,1	8,7	6,6	2,5	30,3	5,7	5,0
LAOS	9,6	18,9	,6	59,6	,6	,9	,0	,0	,3	9,3
SYRIZA	4,2	7,3	7,9	3,0	33,2	8,8	5,1	8,5	16,0	6,0
GREEN	16,0	3,5	2,8	3,5	12,5	31,3	16,0	1,4	2,8	10,4
DEM. LEFT	16,1	4,6	3,2	2,4	13,7	21,3	27,3	,6	3,6	7,2
ANTARSIA	1,4	1,4	7,1	2,9	6,8	5,4	1,8	60,0	10,4	2,9
ALABANOS	4,4	,9	9,8	2,2	13,8	6,2	6,2	28,0	24,9	3,6
INDEPENDENT	18,7	17,4	6,2	11,5	5,8	14,3	8,9	,6	1,5	15,2
Ungrouped cases	14,1	14,0	6,8	11,5	9,0	12,7	9,3	5,4	5,2	11,9

Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

ΠΙΝΑΚΑΣ 14. Classification Results^a

Party Support	Predicted Group Membership							
	PASOK	ND	KKE	LAOS	SYRIZA	GREEN	DEM. LEFT	ANTARSIA
PASOK	50,5	14,1	2,6	3,7	3,4	9,2	16,2	,3
ND	15,8	47,5	3,8	23,5	1,4	4,9	2,7	,3
KKE	4,6	9,2	32,7	8,5	11,8	3,3	2,0	28,1
LAOS	7,1	26,4	4,3	59,3	,7	,7	1,4	,0
SYRIZA	11,7	8,3	8,7	2,4	25,7	14,6	6,3	22,3
GREEN	20,5	10,2	2,3	1,1	20,5	23,9	17,0	4,5
DEM. LEFT	24,1	11,6	3,6	2,7	9,8	17,9	25,9	4,5
ANTARSIA	,0	5,5	5,5	1,4	15,1	8,2	6,8	57,5
Ungrouped cases	16,0	26,4	10,2	11,1	8,2	11,9	9,0	7,2

Το μοντέλο της Discriminant προβλέπει κατά 52,7% και 50,5%, για τις περιφέρειες της Αττικής και της Κ. Μακεδονίας αντίστοιχα, ότι οι ψηφοφόροι που δήλωσαν ότι θα ψηφίσουν τον υποψήφιο του ΠΑΣΟΚ τελικά θα μείνουν πιστοί στην επιλογή τους με βάση τους βαθμούς ομοιότητάς τους με όλους του υποψηφίους περιφερειάρχες. Τα ποσοστά αυτά είναι 37,4% και 47,5% για τη Νέα Δημοκρατία και μειώνονται για τις περιπτώσεις των ΚΚΕ, ΣΥΡΙΖΑ, Οικολόγων Πράσινων και Δημοκρατικής Αριστεράς, ενώ εμφανίζονται αρκετά υψηλά για τις περιπτώσεις του ΛΑΟΣ και της ΑΝΤΑΡΣΙΑ.

Συμπεραίνεται ότι υπάρχει μεγαλύτερη σύγχυση στα κόμματα της Αριστεράς όσον αφορά τη συνέπεια ανάμεσα σε απόψεις και επιλογή ψήφου, ενώ στα δύο μεγάλα κόμματα και στα δύο κόμματα που αγγίζουν περισσότερο τα άκρα του άξονα δεξιάς-αριστεράς παρουσιάζεται μεγαλύτερη συνάφεια όσον αφορά τη συσχέτιση απόψεων και επιλογής ψήφου.

IV. Επιρροή των πολιτικών απόψεων στην τελική επιλογή ψήφου

Απο την προβλεπτική μέθοδο της Discriminant δημιουργείται μια νέα μεταβλητή, η οποία υποδεικνύει την ομάδα στην οποία προβλέπεται να ανήκει ο κάθε ψηφοφόρος ως προς την επιλογή υποψηφίου. Αυτή η νέα μεταβλητή σε συνδυασμό με τις μεταβλητές που αφορούν την επιλογή κόμματος και υποψηφίου εισάγονται σε ένα πίνακα πολλαπλής εισόδου με τη μέθοδο Crosstabs.

Με αυτόν τον τρόπο είναι δυνατόν να εκτιμηθεί ο βαθμός στον οποίο συμμετέχει ο παράγοντας των απόψεων των ψηφοφόρων στην τελική επιλογή ψήφου. Συγκεκριμένα, χρησιμοποιώντας σαν παράδειγμα την περιφέρεια της Αττικής, διαπιστώνεται ότι από τους ψηφοφόρους που δηλώνουν ότι νιώθουν το ΠΑΣΟΚ εγγύτερα τους ως κόμμα και δηλώνουν ότι επιλέγουν να ψηφίσουν τον υποψήφιο του ΠΑΣΟΚ, το 55,1% βρίσκεται πιο κοντά στον υποψήφιο του ΠΑΣΟΚ όσον αφορά την εγγύτητα των πολιτικών τους απόψεων. Αντίστοιχα για τους ψηφοφόρους της ΝΔ, που προτιμούν τον υποψήφιο της ΝΔ το ποσοστό αυτό διαμορφώνεται στο 40,2%.

Υπολογίζοντας τη μέση τιμή για τα ποσοστά όλων των υποψηφίων προκύπτει πως για την περιφέρεια της Αττικής το 47,1 % όσων δηλώνουν προτίμηση για ένα συγκεκριμένο κόμμα και τον

	Κικίλιας	100,0%									
	Παφίλης	1,0%	2,2%	32,1%	4,5%	6,4%	5,8%	1,6%	38,8%	4,8%	2,9%
	Γεωργιάδης				100,0%						
	Μητρόπουλος			33,3%				33,3%			33,3%
	Ψαριανός				20,0%		20,0%			40,0%	20,0%
	Χάγιος	14,3%	14,3%	14,3%		14,3%			14,3%	28,6%	
	Αλαβάνος	14,3%		28,6%		14,3%			28,6%	14,3%	
	Δημαράς	3,7%	11,1%	37,0%		14,8%	3,7%	3,7%		3,7%	22,2%
	Undecided	3,1%	12,5%	18,8%	9,4%	12,5%	3,1%	18,8%	6,3%	9,4%	6,3%
	Total	2,0%	3,8%	30,2%	4,8%	7,6%	5,3%	3,3%	31,7%	6,0%	5,3%
LAOS	Σγουρός	28,6%	42,9%		14,3%						14,3%
	Κικίλιας	7,7%	38,5%		53,8%						100,0%
	Παφίλης										
	Γεωργιάδης	6,0%	19,0%	,5%	68,5%		,5%			,5%	5,1%
	Μητρόπουλος					100,0%					
	Διάκος	50,0%		50,0%							
	Ψαριανός						100,0%				
	Χάγιος		25,0%		50,0%				25,0%		
	Αλαβάνος								100,0%		
	Δημαράς	20,0%	20,0%	5,0%	55,0%						
	Undecided	18,8%	25,0%		47,9%						8,3%
	Total	9,6%	21,0%	1,0%	61,1%	,3%	,6%		,6%	,3%	5,4%
SYRIZA	Σγουρός	30,0%				10,0%	20,0%	20,0%	10,0%	10,0%	
	Κικίλιας				50,0%						50,0%
	Παφίλης	9,5%		9,5%	4,8%	19,0%	4,8%		23,8%	19,0%	9,5%
	Γεωργιάδης					100,0%					
	Μητρόπουλος	3,0%	2,1%	5,6%	2,6%	36,8%	8,1%	5,6%	11,1%	21,8%	3,4%
	Διάκος			25,0%		25,0%	50,0%				
	Ψαριανός	3,3%		6,7%		20,0%	13,3%	36,7%	6,7%		13,3%
	Χάγιος			10,5%	10,5%	5,3%	26,3%	5,3%	15,8%	21,1%	5,3%
	Αλαβάνος	1,5%		5,1%	,7%	15,4%	5,9%	5,1%	32,4%	32,4%	1,5%
	Δημαράς	4,3%	4,3%	13,0%		26,1%	13,0%	4,3%	8,7%	8,7%	17,4%
	Undecided	4,1%	1,2%	3,6%	,6%	23,7%	21,3%	15,4%	8,3%	18,9%	3,0%

	Total	3,5%	1,2%	5,5%	1,8%	25,7%	12,3%	9,4%	14,9%	21,3%	4,2%
GREEN	Σγουρός	42,9%	28,6%				14,3%	14,3%			
	Κικίλιας					100,0%					
	Παφίλης						66,7%	33,3%			
	Γεωργιάδης	50,0%									50,0%
	Μητρόπουλος		50,0%				50,0%				
	Διάκος	12,6%	1,1%	1,1%	2,3%	14,9%	34,5%	16,1%	1,1%	3,4%	12,6%
	Ψαριανός	27,3%		18,2%		9,1%	27,3%	18,2%			
	Χάγιος					25,0%			50,0%		25,0%
	Αλαβάνος	33,3%				33,3%					33,3%
	Δημαράς	12,5%	15,6%	3,1%	6,3%	6,3%	21,9%	21,9%			12,5%
	Undecided	14,2%	4,7%	,9%	,9%	8,5%	34,9%	18,9%		,9%	16,0%
	Total	14,7%	5,4%	1,9%	1,9%	10,9%	31,4%	17,4%	1,2%	1,6%	13,6%
DEM. LEFT	Σγουρός	45,0%	5,0%	5,0%	5,0%	5,0%	20,0%	15,0%			
	Κικίλιας					100,0%					
	Παφίλης		28,6%			14,3%					14,3%
	Μητρόπουλος		25,0%	8,3%			33,3%	16,7%	8,3%		8,3%
	Διάκος	33,3%					44,4%	22,2%			
	Ψαριανός	11,1%	1,7%	2,1%	,4%	15,8%	23,9%	34,2%		4,7%	6,0%
	Χάγιος					16,7%	16,7%	16,7%		33,3%	16,7%
	Αλαβάνος		16,7%			16,7%	33,3%		16,7%	16,7%	
	Δημαράς	25,0%	7,7%	1,9%	3,8%	3,8%	30,8%	19,2%		3,8%	3,8%
	Undecided	17,2%	4,0%	3,0%	2,0%	12,1%	30,3%	16,2%	1,0%	5,1%	9,1%
	Total	15,2%	4,3%	2,5%	2,2%	13,2%	26,0%	25,1%	1,1%	4,0%	6,3%
ANTARSIA	Σγουρός	62,5%			12,5%			12,5%			12,5%
	Κικίλιας	11,1%	11,1%		55,6%		11,1%		11,1%		
	Παφίλης			50,0%				16,7%	33,3%		
	Γεωργιάδης	5,0%	15,0%		65,0%	5,0%					10,0%
	Μητρόπουλος	12,5%				25,0%	37,5%			12,5%	12,5%
	Διάκος						33,3%	33,3%	33,3%		
	Ψαριανός	26,1%	4,3%		4,3%	26,1%	13,0%	21,7%			4,3%
	Χάγιος	1,0%		5,6%	,5%	5,1%	1,5%		76,1%	9,1%	1,0%
	Αλαβάνος			20,0%	5,0%	10,0%	5,0%		45,0%	15,0%	
	Δημαράς	20,0%	8,9%	4,4%	24,4%		17,8%	4,4%		6,7%	13,3%

Undecided	16,4%	9,8%	8,0%	17,1%	8,7%	10,2%	6,9%	10,2%	4,7%	8,0%
Total	12,1%	5,8%	6,8%	13,0%	7,2%	7,7%	4,8%	30,7%	6,1%	5,8%
NONE Σγουρός	42,2%	15,7%	2,4%	7,2%	2,4%	12,0%	9,6%		1,2%	7,2%
Κικίλιας	10,4%	33,3%	2,1%	20,8%	4,2%	4,2%	8,3%			16,7%
Παφίλης	5,7%	10,0%	20,0%	15,7%	17,1%	4,3%	5,7%	4,3%	7,1%	10,0%
Γεωργιάδης	19,6%	17,4%	2,2%	37,0%		4,3%				19,6%
Μητρόπουλος	5,5%	21,8%	20,0%	3,6%	21,8%	3,6%	5,5%	1,8%	1,8%	14,5%
Διάκος	21,7%	17,4%	4,3%	4,3%	13,0%	21,7%	4,3%		4,3%	8,7%
Φαριανός	19,6%	7,2%	5,1%	3,6%	12,3%	21,0%	15,9%	,7%	3,6%	10,9%
Χάγιος	2,7%	5,4%	16,2%	5,4%	10,8%	16,2%	8,1%	16,2%	10,8%	8,1%
Αλαβάνος	8,6%	2,9%	22,9%		8,6%	14,3%	11,4%	8,6%	14,3%	8,6%
Δημαράς	13,8%	20,6%	5,8%	11,3%	7,0%	14,3%	8,0%	,8%	1,0%	17,5%
Undecided	12,9%	16,3%	6,3%	11,2%	8,8%	14,5%	9,5%	2,2%	3,3%	15,0%
Total	13,8%	16,4%	6,8%	11,0%	8,8%	14,0%	9,3%	2,1%	3,2%	14,7%

Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

ΠΙΝΑΚΑΣ 16.

Party Support * Predicted Group for Analysis 1 * Party attachment Crosstabulation

% within Party Support

Party attachment/Party support	Predicted Group for Analysis 1							
	Μπόλαρης	Ψωμιάδης	Κωνσταντινίδης	Βελόπουλος	Ξηροτύρη	Τρεμόπουλος	Κουράκης	Κούτρας
PASOK Μπόλαρης	54,5%	12,9%	2,0%	3,4%	2,7%	8,4%	16,1%	
Ψωμιάδης	22,2%	77,8%						
Κωνσταντινίδης	33,3%	33,3%		33,3%				
Βελόπουλος	50,0%	16,7%	16,7%	16,7%				
Ξηροτύρη	30,0%	20,0%			10,0%	40,0%		
Τρεμόπουλος		40,0%					60,0%	
Κουράκης	37,5%					25,0%	37,5%	
no answer	34,2%	26,3%	7,9%	5,3%		18,4%	7,9%	
Undecided	35,8%	34,9%	2,8%	5,5%	3,7%	8,3%	9,2%	
Total	48,4%	18,7%	2,5%	4,0%	2,7%	9,4%	14,3%	
ND Μπόλαρης	33,3%	50,0%					16,7%	

	Ψωμιάδης	13,2%	53,4%	3,4%	21,8%	1,7%	3,8%	2,1%	,4%
	Κωνσταντινίδης		16,7%	16,7%	66,7%				
	Βελόπουλος	33,3%	16,7%		50,0%				
	Ξηροτύρη	50,0%	50,0%						
	Τρεμόπουλος	100,0%							
	Κουράκης	50,0%	50,0%						
	no answer	18,8%	34,4%	18,8%	18,8%		6,3%	3,1%	
	Undecided	13,5%	52,7%	5,4%	10,8%		10,8%	6,8%	
	Total	14,9%	50,1%	5,2%	19,8%	1,1%	5,2%	3,3%	,3%
KKE	Μπόλαρης	25,0%	50,0%						25,0%
	Ψωμιάδης		66,7%		33,3%				
	Κωνσταντινίδης	5,6%	3,7%	35,2%	4,6%	12,0%	3,7%		35,2%
	Βελόπουλος		100,0%						
	Ξηροτύρη			66,7%		16,7%	16,7%		
	Τρεμόπουλος	100,0%							
	Κουράκης		100,0%						
	Κούτρας								100,0%
	no answer		6,7%	40,0%	13,3%	6,7%		6,7%	26,7%
	Undecided	12,5%	12,5%	18,8%	6,3%	9,4%	21,9%	9,4%	9,4%
	Total	6,9%	9,2%	31,2%	5,8%	10,4%	6,9%	2,3%	27,2%
LAOS	Μπόλαρης				100,0%				
	Ψωμιάδης		38,5%		61,5%				
	Βελόπουλος	4,1%	23,7%	2,1%	68,0%	1,0%	1,0%		
	no answer		50,0%		50,0%				
	Undecided		50,0%		40,0%		10,0%		
	Total	3,1%	28,7%	1,6%	64,3%	,8%	1,6%		
SYRIZA	Μπόλαρης		37,5%			25,0%	25,0%		12,5%
	Ψωμιάδης		50,0%					50,0%	
	Κωνσταντινίδης			14,3%		28,6%			57,1%
	Ξηροτύρη	10,7%	5,7%	5,7%	1,6%	30,3%	9,8%	4,9%	31,1%
	Τρεμόπουλος		20,0%			40,0%	20,0%	20,0%	
	Κουράκης	20,0%	20,0%				20,0%	20,0%	20,0%
	Κούτρας					40,0%	20,0%	10,0%	30,0%
	no answer	5,9%	5,9%	5,9%		29,4%	17,6%	29,4%	5,9%
	Undecided	8,0%	6,0%	8,0%	2,0%	20,0%	10,0%	20,0%	26,0%
	Total	8,4%	7,5%	5,8%	1,3%	27,4%	11,5%	11,1%	27,0%

GREEN	Μπόλαρης	100,0%							
	Ψωμιάδης				100,0%				
	Κωνσταντινίδης		100,0%						
	Ξηροτύρη	25,0%				50,0%		25,0%	
	Τρεμόπουλος	20,8%	5,7%	1,9%		26,4%	28,3%	13,2%	3,8%
	Κουράκης	25,0%	25,0%			25,0%		25,0%	
	Κούτρας					25,0%		75,0%	
	no answer		28,6%	14,3%		14,3%	14,3%	28,6%	
	Undecided	18,9%	16,2%	5,4%	8,1%	8,1%	29,7%	10,8%	2,7%
	Total	18,8%	11,6%	3,6%	3,6%	19,6%	24,1%	16,1%	2,7%
DEM. LEFT	Μπόλαρης	27,6%	3,4%	3,4%		17,2%	17,2%	31,0%	
	Ξηροτύρη	18,2%				45,5%	18,2%	18,2%	
	Τρεμόπουλος			100,0%					
	Κουράκης	23,5%	1,5%	2,9%	2,9%	14,7%	20,6%	30,9%	2,9%
	Κούτρας		33,3%				66,7%		
	no answer	11,8%	5,9%	17,6%		11,8%	5,9%	47,1%	
	Undecided	20,8%	12,5%	4,2%	2,1%	12,5%	18,8%	25,0%	4,2%
	Total	21,5%	5,6%	5,1%	1,7%	15,8%	18,6%	29,4%	2,3%
ANTARSIA	Μπόλαρης	75,0%	6,3%		6,3%	6,3%	6,3%		
	Ψωμιάδης	13,3%	33,3%		33,3%		6,7%	13,3%	
	Κωνσταντινίδης			100,0%					
	Βελόπουλος		28,6%	14,3%	57,1%				
	Ξηροτύρη				25,0%	25,0%			50,0%
	Τρεμόπουλος	33,3%					33,3%		33,3%
	Κουράκης		50,0%					50,0%	
	Κούτρας		2,6%	5,3%		5,3%			86,8%
	no answer	17,5%	22,5%	10,0%	7,5%	7,5%	15,0%	5,0%	15,0%
	Undecided	24,7%	15,1%	9,7%	26,9%	4,3%	5,4%	9,7%	4,3%
Total	20,5%	15,0%	8,2%	17,7%	5,0%	6,4%	6,4%	20,9%	
NONE	Μπόλαρης	35,7%	20,0%	7,1%	7,1%		12,9%	17,1%	
	Ψωμιάδης	28,0%	34,1%	6,1%	20,7%	1,2%	8,5%	1,2%	
	Κωνσταντινίδης		29,2%	33,3%	12,5%	12,5%		12,5%	
	Βελόπουλος	5,0%	35,0%	10,0%	40,0%			10,0%	
	Ξηροτύρη	7,0%	16,3%	14,0%	4,7%	14,0%	23,3%	9,3%	11,6%
	Τρεμόπουλος	22,2%	16,7%		5,6%	11,1%	16,7%	22,2%	5,6%
	Κουράκης	22,2%	27,8%	11,1%	5,6%		11,1%	11,1%	11,1%

Κούτρας		12,5%	12,5%	6,3%	25,0%	12,5%	6,3%	25,0%
no answer	13,4%	27,3%	10,6%	13,9%	8,7%	11,5%	7,2%	7,5%
Undecided	16,4%	30,2%	10,6%	8,5%	9,2%	12,8%	8,4%	3,8%
Total	16,0%	28,4%	10,6%	11,1%	8,4%	12,1%	8,2%	5,1%

V. Συμπεράσματα

Σκοπός της παρούσης εργασίας είναι να διερευνηθεί ο ρόλος των πολιτικών απόψεων των ψηφοφόρων στην τελική επιλογή ψήφου. Μέσα απο την πολλαπλή ανάλυση, μέσω στατιστικών μεθόδων, των δεδομένων που συγκεντρώθηκαν απο την πανελλαδική ηλεκτρονική έρευνα, στην ηλεκτρονική πλατφόρμα του helpmevote.gr, προκύπτουν σημαντικά συμπεράσματα ως προς τη σχέση απόψεων-επιλογής ψήφου.

Πρώτον, υπολογίζοντας τις ευκλείδιες αποστάσεις ανάμεσα στις απόψεις των ψηφοφόρων και των υποψηφίων περιφερειάρχων κατασκευάζεται ένας συντελεστής ομοιότητας με βάση τον οποίο δημιουργούνται ομάδες ψηφοφόρων. Αυτές οι ομάδες ψηφοφόρων παρουσιάζουν όπως αποδεικνύεται στη συνέχεια της ανάλυσης υψηλή σχέση με συγκεκριμένη επιλογή κόμματος και υποψηφίου, καθώς επίσης εμφανίζουν παρόμοια συσχέτιση με τα θέματα που θεωρούν σημαντικότερα.

Δεύτερον, Εφόσον οι ομάδες αυτές, που δημιουργήθηκαν με βάση την ταύτιση απόψεων ανάμεσα σε ψηφοφόρους και υποψηφίους, παρουσιάζουν συγκεκριμένα εκλογικά και πολιτικά χαρακτηριστικά επιχειρούμε την πρόβλεψη της επιλογής υποψηφίου για όσους δηλώνουν αναποφάσιστοι.

Τέλος, έπειτα απο την πρόβλεψη κατανομής όλων των ψηφοφόρων σε πιθανές ομάδες επιλογής υποψηφίου, με χρήση του μοντέλου της Discriminant Analysis που χρησιμοποιήσαμε, διερευνούμε το βαθμό στον οποίο τα θέματα και οι απόψεις συμμετέχουν στην τελική επιλογή υποψηφίου, συμπεραίνοντας, οτι σε ποσοστό που προσεγγίζει το 50% η τελική επιλογή ψήφου διαμορφώνεται απο τη σύγκλιση των απόψεων πάνω στα πολιτικά, κοινωνικά και οικονομικά θέματα ανάμεσα στον ψηφοφόρο και τον πολιτικό χώρο της επιλογής του.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Andreadis, I., and Chadjipadelis, T. 2011. Voting Advice Applications and their impact on elections, paper presented at 61st Political Studies Association Annual Conference "Transforming Politics: New Synergies", London, UK, available online at: http://www.psa.ac.uk/journals/pdf/5/2011/355_216.pdf
- Carlson, T., and K. Strandberg. 2005. The 2004 European parliament election on the web: Finnish actor strategies and voter responses. *Information Polity* 10 (3): 189-204.
- Fivaz, J., and D. Schwarz. 2007. Nailing the pudding to the Wall—E-democracy as catalyst for transparency and accountability. Paper presented at International Conference on Direct Democracy in Latin America, .
- Ladner, A., G. Felder, and L. Schädel. 2008. From e-voting to smart-voting. Paper presented at Direct Democracy in and around Europe: Integration, Innovation, Illusion, and Ideology, Center for Democracy Aarau (ZDA).

- Ladner, A., and J. Pianzola. 2010. Do voting advice applications have an effect on electoral participation and voter turnout? evidence from the 2007 Swiss federal elections. Paper presented at Electronic Participation Second IFIP WG 8.5 International Conference, ePart 2010, Lausanne, Switzerland.
- Hooghe, M., and W. Teepe. 2007. Party profiles on the web: An analysis of the logfiles of nonpartisan interactive political internet sites in the 2003 and 2004 election campaigns in Belgium. *New Media & Society* 9 (6): 965-85.
- Ramonaite, A. 2010. Voting advice applications in Lithuania: Promoting programmatic competition or breeding populism? *Policy & Internet* 2 (1): 117-47.
- Ruusuvirta, O., and M. Rosema. 2009. Do online vote selectors influence electoral participation and the direction of the vote? Paper presented at European Consortium for Political Research (ECPR) General Conference, Potsdam, Germany.
- Copyright PSA 2011
- Trechsel, A. H., and P. Mair. 2011. When parties (also) position themselves: An introduction to the EU profiler. *Journal of Information Technology & Politics* 8 : 1-20..
- Wall, M., M. L. Sudulich, R. Costello, and E. Leon. 2009. Picking your party online—An investigation of Ireland's first online voting advice application. *Information Polity* 14 (3): 203-18.
- Walgrave, S., M. Nuytemans, and K. Pepermans. 2009. Voting aid applications and the effect of statement selection. *West European Politics* 32 (6): 1161-80.
- Wagner, M., and O. Ruusuvirta. 2009. Faulty recommendations? party positions in online voting advice applications. Paper presented at Annual Meeting of the American Political Science Association, Toronto, Canada.